

2017. április

Imbora

kíváncsi diákok lapja

Harry Potter

10 éves a Harry Potter-regénysorozat
Összeállításunk a 4. oldalon

Küldj egy szelfit

kedvenc olvasmányoddal!

Cimbi, a Cimbora kisördöge várja
a legújabb vagy legkedvesebb
olvasmányoddal készült szelfidet
Facebook-oldalán.

Ha még nem ismerősöd, jelöld be,
majd töltsd fel
a kedvenc könyveddel készült fotódat,
hogy Cimbi kedvére válogathasson:
melyik könyvet mutatja be
a Cimbora olvasóinak.

**Olvasmányos szelfik a Ti olvastátok
rovatban, a 12. oldalon**

CIMBORA – 2017. április, XXVII. évfolyam
Szórakoztató irodalmi, kulturális folyóirat
10–15 éves diákoknak
ISSN 1222-1910

A Cimbora árát a Cimbora Alapítvány bankszámlájára várjuk:
Coint IBAN: RO14BRDE150SV01455331500,
BRD. Sf. Gheorghe, Fundația Cimbora,
Cod fiscal: 8259184

Főszerkesztő: Farkas Kinga
Munkatársak: Csillag István, Forrai Tibor, Gergely Edó,
Jakab Villó Hanga, Keszeg Vilmos, Kónya Éva, Köllő Zsolt,
Müller Henrietta, Szonda Szabolcs, Szócs Imre,
Vetró Bodoni Barnabás, Zayzon Ágnes

A borítón Csillag István illusztrációja.
Borítótér, könyvtipográfia és nyomdai előkészítés: Csillag István
Kiadja a sepsiszentgyörgyi Cimbora Alapítvány.
Készült a sepsiszentgyörgyi T3 Kiadó nyomdájában.

Szerkesztőség: Cimbora szerkesztőség, Szabadság tér 7 szám,
520055 Sepsiszentgyörgy, Kovászna megye, Románia
E-mail: cimboramail@gmail.com / Web: www.cimbora.net

TÁMOGATÓINK

Kovászna Megye
Tanácsa

Kovászna Megyei
Művelődési Központ

Sepsiszentgyörgy
Város Tanácsa

RMDSZ
KOMUNITAS
ALAPÍTVÁNY
TÁMOGATÓ AZ RMDSZ ÉS
A KOMUNITAS ALAPÍTVÁNY

BETHLEN GÁBOR
Alapkezelő Nonprofit Zrt.

Tartalom

Cimbirodalom

Boszorkányok márpedig léteznek!

10 éves a Harry Potter-regénysorozat 4. oldal

Irodalmi kalandozások az Óperenciás-tengeren túlra (5.)

Egy nonkonformista világotatózó:

Jakabos Ödön 8. oldal

Ti olvastátok 12. oldal

Történetek a palackból

KESZEG VILMOS rovata

A gyulai végvári vitézek küzdelme 14. oldal

Szín-tér

VETRÓ BODONI BARNABÁS rovata

Az idea a legfontosabb!

A Szín-téren: Damien Hirst botrányhős,

az „ötletművészet” mestere 16. oldal

Hegyen-völgyön kul-túra

KÖLLŐ ZSOLT rovata

Békés barangolás a Gyilkos-tónál 24. oldal

G-kulcs

MÜLLER HENRIETTA rovata

Mert a Napba nézni nem is olyan veszélyes 25. oldal

Pad alatt

Cimbi naplója 26. oldal

Volt élet a számítógép előtt? 27. oldal

Barangoló

KÓNYA ÉVA rovata

Kertjeink madárvendégei 18. oldal

Madarat tolláról 19. oldal

Keresztrejtvény

FORRAI TIBOR rovata 29. oldal

EDŐságok

GERGELY EDŐ rovata

Az egyúpú fejek 23. oldal

Cimbi képtára

FEKETE ZSOLT és ORBÁN BALÁZS

fotográfiái 31. oldal

BOSZORKÁNYOK

márpedig léteznek!

10 éves a Harry Potter-regénysorozat

Tizennégy éves lehettem, amikor a Harry Pottert kezdtem olvasni, akkor még csak három kötet volt megjelene, idén már tíz éve, hogy J. K. Rowling megírta a történet befejező részét. Én egy-egy évet vártam a történet folytatására, és a varázsbirodalom annyira be-szippantott, hogy szó szerint a pad alatt olvastam, ha tehettem. Emlékszem, *A Tűz Serlegét* (IV. kötet) a román képességvizsga előtti éjszaka is olvastam, hajnalodott, mire befejeztem.

Azt hiszem, még mindig érdemes felidézni a Harry Potter-sorozatot, mert ez a fantáziavilág, varázslatos

részleteivel, humorával, tanulságaival együtt, képes beépülni az olvasó mindennapjaiba: időnként azóta is megkívánom a vajsört, és néha még ma is gyanakszom, hogy itt-ott elbűvölt ajtókon tűnnek el az emberek, de a gyengékért és kizsákmányoltakért való harci szellemet is Hermionétól kezdtem el tanulni, amikor a házimanókat próbálta felszabadítani.

A hétkötetes regényre olyan fiatalok emlékeznek vissza az alábbi összeállításban, akik mára felnőttek, de még mindig szívesen idézik fel, mit jelentett számukra Harry Potter-történet.

VATÁNY ZSOLY, színművész (London):

Nincs az a gyerek, legyen 11 vagy 28 éves, akit ne ragadna meg egy olyan fiú története, aki a hosszú évek hétköznapjaiból egyszer csak egy olyan mágikus világba csöppen, ahol egyszerre talál barátokra, szeretetre vagy akár kalandra és veszélyre. Harry az a cimbor, akit ha beengedsz a szívedbe, elkísér egy hippogriff-repülésre a tó felett, egy fergeteges kviddics-meccsre, egy böhöm nagy kastélyba fura és izgalmas dolgokat tanulni és még sok-sok más kalandra. Én ma is, ha találok egy faágot az utcasarkon, előbb meglengetem, hogy hátha egy varázspálcára bukkantam rá.

KOVÁCS ZSOLT doktorandusz, Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem:

Tinédzserként az ember már nem hisz a tündérmesékben. A fantázia világában bármit megtehetsz, ha olvasni szeretsz,

ehhez pusztán képzelőerő kell. A könyvet először egy könyvesbolt polcán láttam meg. Imádtam könyvesboltokba járni, megfogni a könyveket, álmodozni egy nagy könyvtárról, ami csak az enyém. Gondoltam, beleolvasok, aztán legnagyobb meglepetésemre nem tudtam már letenni a kezemből. Pénzem nem volt rá, de megfogadtam, hogy kispórolom a napi zsebpénzből. Így is történt. Egyik kötet jött a másik után. Rowling történetét olvasva sikerült a könyv lapjain újraélnem a meséket, a varázslatokat, kalandokat, amikben egy hétköznapi gyermeknek nincs része. Az élmény magával ragadott. Nem tudom megmagyarázni, hogy mi volt a varázslat benne, ami megfogott, talán a hétköznapi karakterek, akikkel azonosulni tudtam.

Mind a mai napig egyik legmeghatározóbb olvasmányom, bármikor újra tudom olvasni.

KÉSZ ORSOLYA mesterképző, I. év, Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar:

A klasszikus mesékhez képest a Harry Potter-sorozat egy bonyolultabb történetet kínál, amely megpróbál túljutni a gyermekiroladomban gyakori dichotomi-

kus, kettős építkezésen (amibe olykor mégiscsak belecsúszik a szerző), ezért is nem meglepő, hogy majdnem annyi felnőtt olvasója van, mint gyermek. Komolyan veszi a (gyermek)olvasó világát, szorongásait, örömeit, félelmeit, fájdalmait, úgy, hogy közben felvet tabunak számító témákat is (például az öregedéssel, halállal, gyásszal, homoszexualitással stb. kapcsolatban), amelyek korántsem esnek ki a gyermeki nézőpont horizontjából, így válik könnyedén megszólítóvá. Olyan karaktereket és narratívákat épít fel, amelyekkel az olvasó simán azonosulhat, de közben vigyáz arra is, hogy szembesüljön saját másságával, idegenségével is.

A Harry Potter-sorozat magáért beszél. A legjobb ajánló pár rövidebb-hosszabb, de mindenképp megkapó rész a könyvből:

Attól a perctől fogva Hermione Granger a barátjuk volt. Vannak helyzetek, amelyekben az ember akara-akaratlan is megkedveli a másikat. Egy négyméteres hegyi trollal szembenézni – nos, ez pontosan ilyen helyzet.

*

Hát nem tudod, hogy akiket igazán szeretünk, azok haláluk után sem hagynak magunkra minket? Nem tapasztaltad még, hogy ők az elsők, akik segítségünkre sietnek életünk nehéz pillanataiban? Az édesapád ott él benned, Harry, és meg is mutatkozik, valahányszor szükséged van rá.

*

– Te következel, Fred – adta ki az utasítást a pufók asszonyosság.

– Nem Fred vagyok, hanem George! – felelte a fiú. – És még te nevezed magad anyáknak? Nem látod, hogy George vagyok?

– Ne haragudj, George drágám.

– Csak vicc volt, Fred vagyok – szólta a fiú, és már indult is.

*

Jól figyelj arra, amit most mondok. Rossz ember belőled sose lesz. Jó ember vagy, akivel rossz dolgok történnek. Egyébként is, a világ nem osztható fel egyszerűen jókra és halálfalókra, mindenki van fény és némi sötétség, a kérdés az, hogy melyik részre hallgatunk, az jellemez minket.

*

– A házimanónak nemcsak a keze, de a szája is a gazdájáé. Megőrzi a titkokat, nem fecseg, megvédi a család

jó hírét, és soha nem mond rosszat a gazdáról. Habár... Dumbledore professzor azt mondta, ő nem akarja ezt Dobbytól. Azt mondta, megengedi hogy... hogy...

Dobby félösen pislogni kezdett, és közelebb intette magához Harryt. Harry lehajolt hozzá.

– Dumbledore professzor azt mondta – suttogetta Dobby –, hogy hibbant vén szórmóknak is lehet őt nevezni, ha Dobby akarja!

*

– Dobby a zoknit szereti legeslegjobban minden ruha közül! – visította, miközben lehúzta felemás zokniját, hogy felpróbálja az ajándékot. – Most már hét van, uram... De, uram – folytatta szemét meresztgetve, miután mindkét zoknit teljesen felhúzta, úgy, hogy azok rövidnadrágja száráig értek –, Harry Potter hibás zoknit kapott a boltban. Ez két egyforma!

*

Ron: Neville-nek igaza van, Hermione, te lány vagy.

Hermione: Zseniális felfedezés.

*

Rossz úton jár az, aki álmokból épít várat, Harry, és közben elfelejt élni.

*

Holdszáp úr nagyrebecsüléséről biztosítja Piton professzort, s ezúton kéri, hogy legyen szíves és ne üsse bele azt a csúf görbe orrát a mások dolgába.

Ágas úr csatlakozik az előtte szólóhoz, hozzátéve, hogy Piton professzor egy gonosz vén trotty.

Tapmancs úr hangot kíván adni afeletti megrökönyödésének, hogy egy ilyen címeres ökor katedrát kapott.

Féregfark úr további sok sikert kíván Piton profeszornak, és bátorodik javasolni neki, hogy mossa meg néha a mocskos üstökét.

*

Hermione felállt, és lesújtó pillantást vetett a fiúkra.

– Remélem, elégedettek vagytok magatokkal. Meghalhattunk volna, vagy, ami még rosszabb, kicsaphattak volna minket.

*

– Harry... te nagyon nagy varázsló vagy.
– A nyomodba sem érek – szabadkozott zavartan Harry, miután kibontakozott az ölelésből.

– Ugyan már! – legyintett Hermione. – Könyvek és okoskodás! Ezeknél sokkal, de sokkal fontosabb a barátság és a bátorság...

*

Dumbledore: Lily? Ennyi idő után is?

Piton: Örökké.

Harry Potter és az elátkozott gyermek

Harry Potter fia, Albus Perselus Roxfort két híres varázslójáról kapta a nevét: Dumbledortól és Piton professzortól. Az viszont legmerészebb voldemortos álmunkban sem fordulhatott volna elő, hogy Harry Potter utódja a mardekár tagja legyen, legjobb barátja pedig Draco Malfoy fia.

A kalandos dráma arról szól, hogyan keresi saját útját, győzi le félelmeit, és lép ki apja árnyékából a kis Potter-gyerek. Az első felvonásban Harry, Ginny, Ron és Hermioné kísérik első Roxfortba vezető útjukra a fiatalokat.

A színdarabot Jack Throne írta, és a Harry Potter-regénysorozatot folytató történeten alapul. Az eredeti szöveg szerzői Jack Thorne, J. K. Rowling és John Tiffany. A cselekmény 2017–2020 között zajlik, főszereplője Albus Perselus Potter és Scorpius Malfoy.

I. RÉSZ ELSŐ FELVONÁS, HARMADIK SZÍN A ROXFORT EXPRESSZ

ALBUS és ROSE a vasúti kocsi folyosóján lépkednek. Közeledik feléjük a kocsiját toló BÜFÉS BOSZORKÁNY.

BÜFÉS BOSZORKÁNY: Adhatok valamit a büfékocsiról, kedveskéim? Tökös derelyét? Csokibékát? Kondéros kekszet?

ROSE (látva, hogy ALBUS vágyakozva pillant a csokibékákra): Al... Most oda kell figyelniük.

ALBUS: Mire kell odafigyelniük?

ROSE: Arra, hogy kikkel barátkozunk össze. Tudod, hogy anya meg apa az első Roxfort Expressz-es útjukon ismerkedtek meg a te apáddal...

ALBUS: És nekünk is most kell eldöntenünk, kivel költünk életre szóló barátságot? Ez elég ijesztő.

ROSE: Dehogyan ijesztő, izgalmas! Én egy Granger-Weasley vagyok, te meg egy Potter. Mindenki barátkozni akar majd velünk, azt választunk, akit akarunk.

ALBUS: És hogy döntjük el, hogy... melyik fülkébe ülünk?

ROSE: Mindegyiket értékeljük, és utána választunk.

ALBUS benyit az egyik fülkébe, ahol egy szőke fiún, SCORPIUSon kívül nem ül senki. ALBUS rámosolyog. SCORPIUS viszonozza a mosolyt.

ALBUS: Szia. Van ebben a fülkében...

SCORPIUS: Minden hely szabad. Egyedül vagyok.

ALBUS: Tök jó. Akkor... bejönnek... egy kicsit... ha nem baj.

SCORPIUS: Dehogyan baj. Gyertek.

ALBUS: Albus. Al. Ez a nevem. Albus vagyok.

SCORPIUS: Szia, Scorpius. Vagyis... Scorpius. Vagyok. Te Albus vagy. Én Scorpius. Te pedig biztos...

ROSE arckifejezése másodpercről másodpercre hűvösebb.

ROSE: Rose.

SCORPIUS: Szia, Rose. Kértek Bűvös Bizserét?

ROSE: Köszönöm, nemrég reggeliztem.

SCORPIUS: Van Sokkoládém is, borsbogyóm meg pár gumicsigám. Anya tanácsára is, mert szerinte *(énekelve)* „édeséged barátokat édesget hozzád”. *(Rájön, hogy hiba volt énekelni.)* Persze ez biztos hülyeség.

ALBUS: Én kérek... Anya sose enged édeséget enni. A helyemben melyiket kóstolnád meg először?

ROSE megüti ALBUS-t, amikor SCORPIUS nem néz oda.

SCORPIUS: Erre könnyű válaszolni. Mindig is úgy gondoltam, hogy a borsbogyó az édességek királya. Borsmentás cukor, amitől füstöl a füled.

ALBUS: De jó, akkor azt kérek... *(ROSE megint megüti.)* Abbahagynád a csapkodást, Rose?

ROSE: Nem csapkodlak.

ALBUS: De, csapkodsz, és fáj.

SCORPIUS arca elkomorodik.

SCORPIUS: Miattam csapkod.

ALBUS: Tessék?

SCORPIUS: Figyelj, én tudom, te ki vagy, szóval úgy tiszta, ha te is tudod, én ki vagyok.

ALBUS: Hogy érted, hogy tudod, ki vagyok?

SCORPIUS: Albus Potter vagy. Ő meg Rose Granger-Weasley. Én pedig Scorpius Malfoy vagyok. Astoria és Draco Malfoy fia. A szüleink... nem jöttek ki túl jól.

ROSE: Az enyhe kifejezés. A szüleid halálfalók!

SCORPIUS *(sértetten)*: Apám az volt – de anyám nem.

ROSE elfordítja tekintetét, és SCORPIUS tudja, miért. Tudom, mit terjesztenek, és hazugság.

ALBUS a zavarba jött ROSE-ről a keserűséggel küszködő SCORPIUS-ra néz.

ALBUS: Mit terjesztenek?

SCORPIUS: Azt a rágalmat, hogy a szüleimnek nem lehetett gyerekük. És hogy

apámnak meg a nagyapámnak annyira fontos volt, hogy erős utódjuk szülessen, meg hogy ne haljon ki a Malfoy-vérvonál, hogy... hogy egy időnyerővel visszaküldték anyámat...

ALBUS: Hova küldték vissza?

ROSE: Azt beszélik, Albus, hogy ő Voldemort fia.

Szörnyen kínos csönd.

Biztos hülyeség, mert... neked van orrod.

A feszültség kissé enyhül, SCORPIUS keserű-hálásan nevet.

SCORPIUS: És olyan, mint apámé! Örököltem az orrát, a haját és a nevét. Persze ez se olyan szuper jó. Vagyis hát vannak ilyen apa-fia bajaim veled. De azért szívesebben vagyok Malfoy, mint... szóval, mint a Sötét Nagyúr fia.

SCORPIUS és ALBUS egymásra néznek, és valami történik köztük.

ROSE: Azért szerintem mi inkább átülünk egy másik fölkébe. Gyere, Albus!

ALBUS: Nem, *(ROSE pillantására)* nekem jó itt. Te menj nyugodtan...

ROSE: Albus... Nem várok rád.

ALBUS: Nem is kell várnod. Itt maradok.

ROSE még egy hosszú pillantást vet rá, azután kimegy a fölkéből.

ROSE: Hát jó!

SCORPIUS és ALBUS ott maradnak egymást nézve, félszegen.

SCORPIUS: Köszönöm.

ALBUS: Ne. Nem. Nem miattad... maradtam, hanem az édességek miatt.

SCORPIUS: Harcias lány.

ALBUS: Az. Ne haragudj.

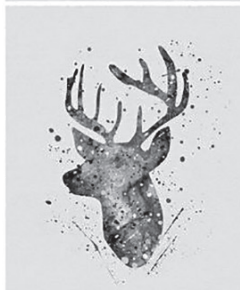
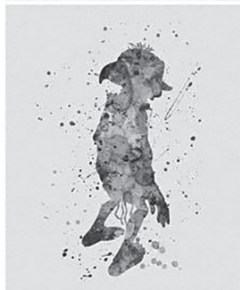
SCORPIUS: Nem. Tetszik, hogy ilyen. Mit szeretsz jobban, az Albust vagy az Alt?

SCORPIUS elvigyorodik, és bekap két cukrot.

ALBUS *(elgondolkodik)*: Az Albust.

SCORPIUS *(miközben füstölni kezd a füle)*: köszönöm, hogy itt maradtál az édességek miatt, albus!

ALBUS *(nevetve)*: Aszta!

Jakab Villó Hanga összeállítása

Irodalmi kalandozások az Óperenciás-tengeren túlra (5.)

Egy nonkonformista világutazó: Jakabos Ödön

A mesés Kelet évszázadok óta izgatja az utazók fantáziáját. Nem véletlen, hogy Kolumbusz Kristóf is Indiába akart eljutni új úton, amikor véletlenül felfedezte Amerikát, az Újvilágot, amelyet nem ismert még az európai ember, nem volt tudomása felfedezéséről. Keletről viszont mindig is tudott, de a távolság, a kevésbé biztonságos utak miatt nehezen elérhető volt, így a nyugati ember tudása az egzotikus Keletről inkább a mesék és a legendák világába tartozott. Így természetes, hogy az első nagy földrajzi felfedezések és útleírások az ázsiai kontinenshez kötődnek, lásd Marco Polo utazásait a 13. században. Julianus barát szintén a 13. században, az őshazában maradt magyarokat keresve, a tatár (mongol) birodalom határáig jutott el. A legnevesebb magyar Kelet-zarándok Kőrösi Csoma Sándor, aki a 19. század elején jutott el Indiába és Tibetbe, monumentális tudományos munkát hagyva az utókorra. Csoma a Kelet-kutatás szimbólumává vált.

A történelem során a Kelet iránti érdeklődés hullámokban jelentkezett. A romantikát például fokozottan foglalkoztatta a keleti kultúra, művészet és vallás. Számos útleírás tanúskodik erről, ilyen például a francia romantika költőjének, Gérard de Nervalnak a Keleti utazások című könyve. A Kelet iránti érdeklődés új lendületet vett a huszadik század hatvanas-hetvenes éveiben a hippie mozgalom jelentkezésével. A hippie életforma egyik eleme volt a keleti utazás, az úgynevezett hippie-trail, amely valamelyik nyugat-európai városból indult, és megközelítőleg ugyanazt az útvonalat követte, amelyet Kőrösi Csoma Sándor, majd a nyomdokaiba lépő Jakabos Ödön is bejárt, a végső cél India és Nepál volt. Utóbbi fővárosa, Katmandu számított a hippiek Mekkájának.

A kézdívsárhelyi **Jakabos Ödön** 1972 és 1973 között járta be Indiát, minimális költséggel, egyetlen hátizsákkal, egy

Fotó:
Bortnyik György -
negatív a Székely
Nemzeti Múzeum
gyűjteményében

váltás fehérneművel, egy maréknyi csomakőrösi földdel, zsebében öt dollárral vágva neki a nagy útnak. Útvonala és utazási körülményei alapján Jakabos útja egy klasszikus hippie-trail, amelynek célja azonban nem a katmandui, úgynevezett Freak Street, ahol szabadon lehetett marihuánát vásárolni, hanem Kőrösi Csoma Sándor síremléke a dardzsilingi temetőben, ahol elhelyezte a hazulról hozott maréknyi földet.

Jakabos Ödön 1940-ben született a Kézdívsárhely melletti Nyújtódon, és 1979-ben halt meg Brassóban. Számára az utazás életforma volt, nem eszköz, hanem cél. Rendkívül otthonosan mozgott idegen kultúrákban, környezetben, nem turistaként lépett kapcsolatba a helyszínekkel, hanem átélte az ázsiai emberek mindennapjait, harmadosztályú vasúti kocsikban, ablak nélküli távolsági buszokon utazva.

Indiai útinapló című könyve csak halála után, 1982-ben látott nyomdafestéket. Ebből közlünk alább részleteket.

„Nem tartozom azok közé a tehetős európai úriemberek közé, akik a maguk költségén, élvezetből és kíváncsiságból utaznak: inkább csak szegény diák voltam, akinek az volt a vágya, hogy felkeresse Ázsia különböző országait, amelyek a múlt időkben oly sok emlékezetes történés színhelyei voltak, hogy megfigyeljem a népek szokásait és megtanuljam nyelvüket.

(Kőrösi Csoma Sándor – Előszó a Tibeti-angol szótárhoz)

Február 20.

(...) Rokonszenves kicsi állomás a dardzsilingi. Friss, tiszta hegyi levegő. Indiai viszonylatban ez a város kimondottan tisztának nevezhető. Időnként szél seper végig rajta, egy-egy felhőt hajtva maga előtt és ködbe vonva egy ideig a kilátást. Leírhatatlanul szép vidék. Egyfelől nagy mélység erdőkkel borítva, másfelől a város teraszosan épült házszorai, körös-körül hegyek, hegycsúcsok végtelen sora. (...)

A dardzsilingi temetőben, a háttérben a város

Dardzsilingben vagyok. Utam 128. napján elértem a tulajdonképpeni célhoz, a városba, ahol Kőrösi Csoma Sándort több mint 130 évvel ezelőtt eltemették. Egyelőre az engedélyem hétnapos itt-tartózkodásra jogosít fel.

Valószínű, hogy az én helyemben sokan egyenesen a Kőrösi Csoma Sándor síremlékéhez siettek volna. Én nem. Úgy tettem, mintha egészen más okok miatt jöttem volna ide. Visszagondoltam arra a pillanatra, amikor először tettem a lábam India földjére, és elindultam éppen

ellenkező irányba, délre, aztán nyugatra, északra, és csak két és fél hónappal később kanyarodtam Kelet-India felé, akkor is nagy kerülőkkel, és mégis idejében ideértem. Ha ilyen nagy távon nem ártott a nyugalom, ugyan miért sietnék az utolsó órákban? Úgy éreztem, valami nagy és kellemes nyugodtság szállja meg egész lényemet. Valósággal jólesett eljátszozni a gondolatot, hogy itt vagyok, síremléke, földi porai itt vannak nem messzire, és ha akarom, egy nekiszaladással ott lehetek. Ha csak rá gondoltam erre a pillanatra, már a torkomban éreztem a szívem, és fojtogatott a sírás. Nem – ismétlgettem magamban –, ma még nem. Nem akartam porosan, szakállasan és fáradtan a síremlékhez menni. Úgy éreztem, nemcsak magam vagyok, sokan állnak mögöttem, tömött soruk Európáig ér, és most mind látnak engem, minden mozdulatom figyelik és irányítják. Nem lehet ezt megmagyarázni. (...)

Február 21.

(...)

Mint említettem, reggeli helyett írogattam, aztán megborotválkoztam, rendbe szedtem székely ruhámat, szállásodmtól kerti szerszámokat kértem kölcsön, aztán székely harisnyám zsebében a maréknyi csomakőrösi

földdel, kezemben a szerszámokkal és a tegnapelőtti búcsúzásnál a nyakamba akasztott virágkoszorúval, elindultam a temető felé. Nézegettek az emberek, olyan is akadt, aki megkérdezte, milyen országból jöttem, mert hogy olyan szép az öltözetem. Időnként előhúztam a zacskó földet, mosolyogva morzsolgattam jobb kezemben, szinte jött, hogy felmutassam, összecsődíjtem az embereket: nézzétek, világlátott föld, Európából, Indiát is jobban ismeri, mint sokan közületek, hiszen közel 100 napja vándorol ebben az országban, áthaladva a 15 legnagyobb államon!

A város szélén egy rúpiáért kenyeret vettem. Nem sokára felértem a hegygerincre, elhagytam az utolsó házakat, és szinte abban a pillanatban megláttam alig száz méterre előttem az út szélén a már fényképekről ismert temetőt. Rögtön felismertem Kőrösi Csoma síremlékét, az út melletti első teraszon. Tizenöt lépcsőfok vezet fel az út jobb oldaláról odáig, az első terasz körülbelül két méterre van az út fölött. Meglehet, sokan furcsának találják a viselkedésem, gyenge embernek tartanak, de be kell vallanom, percekig csak álltam és éreztem, amint könnyeim végigfolynak az arcomon. A közel féléves kilátástalan bolyongás nehézségei, az ijesztő helyzetek miatt sokszor féltem, de soha nem sírtam, és most éreztem, nincs erő a

lábamban, képtelen vagyok egyet is lépni. Nem tudom, megértene-e engem most azok is, akik repülőgéppel és kocsival néhány nap alatt Európából a síremlékhez érnek, és a taxi vagy magánautó éppen a temető előtt áll meg velük, de nekem most jutott eszembe minden: az átélt veszélyek, éhezés, honvágy, a további bizonytalanság. Minden most jutott eszembe, hogy itt magam előtt láttam egy darabot otthonról. Időnként emberek jöttek az úton, ilyenkor elfordultam és rátámaszkodtam az út bal oldalán álló betonkorlátra, ne lássák, hogy sírok. Lassan megnyugodtam. Felmentem a lépcsőkön, be a temető kicsi lécezett kapuján. A síremlék a bejárattól a harmadik, az út felől a második. 2 × 2 méteres betonlapján kettős öntött vaskorlat van. A négy sarkán virágtartók betonból.

Szép napsütéses idő van. A levegő éles, de nem hideg, mint a nyári hónapokban a Fogarasi-hegység gerincén. A virágkoszorút rákötöttem a síremlékre, aztán leültem a vaskorlátra, és megettem a kenyeret. Nagyon éhes voltam.

FÉLÚTNÁL VAGYOK!

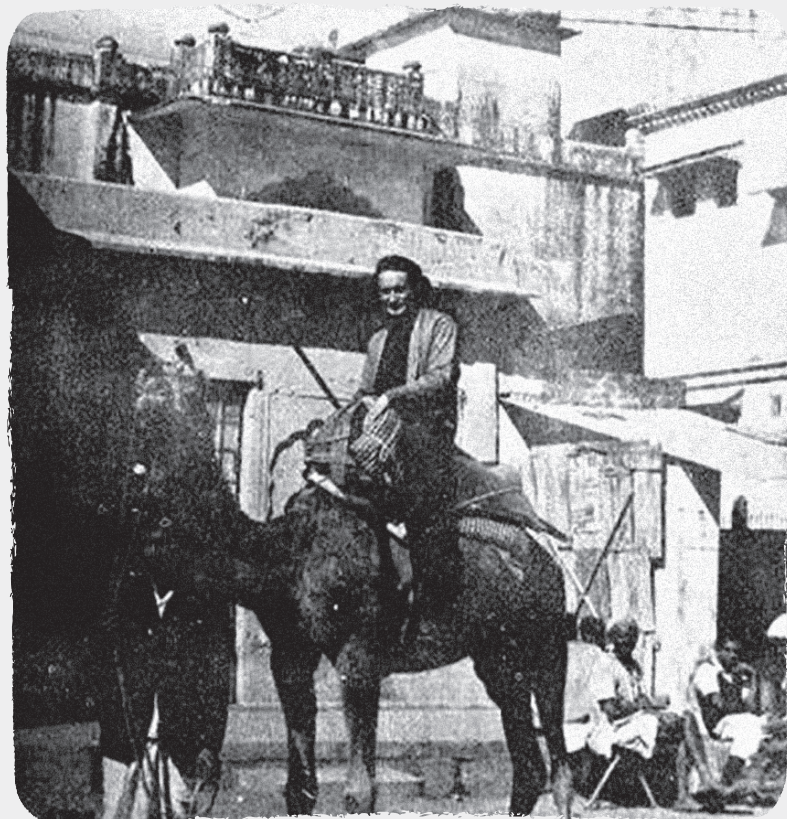
A négy virágtartóból maréknyi földet gyűjtöttem, és a helyére beszórtam az otthonról hozottat. Ennek megvan a helye odahaza. Hiányzik onnan egy marék dardzsilingi föld.

A temető nagyon szép helyen fekszik. Az angolok több mint két évszázaddal ezelőtt jól megválasztották halottaik örök pihenőjét. A hegygerinc éppen itt, a tető közelében hajlik kissé délre, így a temető teraszairól vissza lehet látni a városra. Panorámás, lenyűgöző látvány a teraszosan épült Dardzsiling. Baloldalt, az úton túl mély völgykatlan, 35–40 fokos szögben lejtő hegyoldal, idefent teaültetvények, tisztások, épületek, lennebb erdő. A túloldalon valamivel magasabb hegynyereg. Ott jön át az út és a keskenyvágányú vasút Sziliguri felől.

(...)

Április 5.

Parsad és az édesapja reggel bekísértek Udipibe, és megvárták, amíg az autóbusz elindult velem az újabb célpont felé. A Jog-vízeséshez tartok. Nincs messzire, alig 200 km, de ezúttal nem expresszkocsival utazom. Lépten-nyomon megállunk, az utasokat a vezető

Pilani: teveháton a város egyik régi negyedében

csak úgy, az út széléről gyűjtögette össze, és bárkinek bárhol megállt, ha az le kívánt szállni. Reggel kilenc-kor indultunk, de mire a forráság idelent elérte volna a tetőfokát, mi már a hegyek között jártunk, 1500-2000 méter magasságban. Újra a nyugati Ghátokon kellett átvágnunk. Szépek ezek a hegyek. Többnyire lomblevelű erdők borítják, elszórtan kisebb-nagyobb falvak a tisztásokon és a fák között is. A levegő kellemes, nem olyan forró, mint odalent, az alföldön.

Egész délelőtt a Nyugati-Ghátokban tévedezett az autóbusszunk. Fel-le, jobbra-balra, állandóan csavardott valamerre a meredeken kigyózó, keskeny aszfaltcsík. Délben egy útszéli fogadó előtt hosszabb időre megálltunk, és kalauz, sofőr, utasok, mindannyian tele-tömtük magunkat növényfélékkel, mondván, hogy megébédeltünk.

Szágar városkánál újra leértünk a hegyekből, így ismét India belsejébe kerültem. Ugyanitt egy hirtelen záporosó, amolyan trópusi vízőzön is elkapott, és több mint egy órát ömlött a víz odafentről olyan sűrűn, hogy az autóbusszal meg kellett állnunk, míg megcsendesedett.

Szágarban már vasútvonal is van. Ez a továbbiakban közel 20 km-en elkísért, de ott, Talguppánál végleg elmaradt az út mellől. Ismét bekanyarodtunk a Nyugati-Ghátok közé. Innen már csak 16 kilométernyire vannak a Jog vízesések.

Egy ideig felfelé kapaszkodtunk, aztán az út meredeken kezdett lejtetni. Ezeknek a hegyi utaknak általában nagyon keskeny az aszfaltozott, járható részük. Az egyik éles kanyarban – mivel a vezető fekete legény túl szabadjára engedte a kocsit – hajszáll híján összeütköztünk egy felfelé kapaszkodó, színültig telezsúfolt autóbusszal. Alig 10 cm-re állt meg egymástól a két jármű és... mindenki elkezdett nevetni. A sofőrök is. Mifelénk ilyen esetben a két tábor acsarkodni szokott egymásra, már ha egyáltalán szóhoz tudnak jutni az ijedtségtől. A két kocsi visszatolatott, aztán egymásnak integetve vidáman indultunk tovább.

Este hat óra körül végre megérkeztünk a Jog vízesésekhez. Több mint kilenc órát ültem, zötyögtem ebben a rozzant favázás buszban.

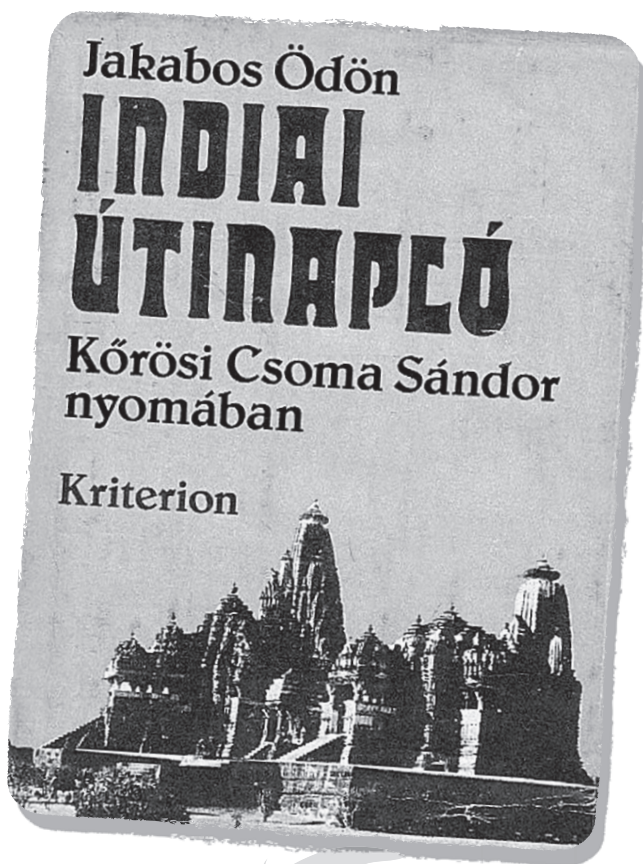
Egy éles kanyar után előtűnt a 253 méter mély sziklahasadék. Szinte kútnak is nevezhetném, olyan hirtelen és mélyen szakad be az egyébként enyhén hullámos fennsík szélén. A Saravati folyó három ágra szakadva zúdul le a mélységbe, három tavat alkotva odalent.

Sötétedés előtt még sikerült néhány fényképfelvételt készítenem, aztán érdeklődni kezdtem a visszautazás lehetőségeiről. Kiderült, autóbusz már csak a következő nap indul. Nem is bántam nagyon, így legalább még holnap is lesz időm itt sétálgatni, jobban körülnézni.

Az egyik hindu fogadóban megvacsoráztam, aztán szállás után kezdtem érdeklődni. Van itt turisták számára szálloda európai kényelemmel is, de azokat az árakat nem nekem találták ki. Majdnem hússzorosa lenne a hindu típusú étkezésnek és alvásnak. Sikerült kilenc és fél rúpiáért kialkudnom egy kilenc négyzetméteres, betonpadlós szobácskát. Az égvilágon semmi nem volt benne, csak a plafonról fityegő egyetlen szál villanyégő. Végül sikerült még – az ár emelése nélkül – egy vékonyka matracot és egy lepedőt is kikunyerálnom.

(Jakabos Ödön: Indiai útinapló, Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 1983.)

Szócs Imre összeállítása

Mit ajánlanak a fiatal olvasók?

Cimbi kíváncsi lett, mit olvasnak a fiatalok, ezért meg is kérte őket, hogy élményeiket osszák meg vele és társaikkal. Ebben a lapszámban a kolozsvári

Apáczai Csere János három ötödik osztályos tanuló-jának ajánlóját olvashatjátok.

BOSNYÁK VIKTÓRIA

Tündérboszorkány

Egy kis ízelítő a könyvről!

A *Tündérboszorkány* című könyv Bosnyák Viktória író nő egyik legjobb könyve. A *Tündérboszorkány* mesesorozat (trilógia) első része. Másik két része a *Klott gatya, ne fárassz!* és az *Analfa visszatér*. Nem csak meseregénynek, ifjúsági sorozatnak is lehet tekinteni, mivel a könyvek negyedik, illetve ötödik diá-

az egész iskola, hogy boszorkány. Később Laci kivette Sanyának a *Pál utcai fiúk* egy másik példányát, hogy az előzőt visszavihesse. Sanya elkezdte olvasni az újat, de benne teljesen máshogy volt minden: az első vicces volt, a második megható és szomorú. Laci elmesélte az esetet Morc Arankának is, és ezután nagyon sokat járt a könyvtárba, hogy megfejtsék a rejtélyt. Egyszer, amikor újra felment a könyvtárba, furcsa dolgokat hallott, bekukucskált a kulcslyukon és ...!

Miért muszáj, hogy elolvasd?

Azért muszáj, vagyis azért ajánlom, hogy elolvasd a *Tündérboszorkányt*, mert közben fejlődik a szókincesed és képzelőerőd. Ha nem olvasod el, azt nagyon megbánod!!! Az én kedvenc részem az, amikor Laci benéz a kulcslyukon, és fény derül a titokra. A kedvenc szereplőm Laci, a könyv egyik főszereplője, mert ha ő nem volna, Morc Aranka is elveszne, és az iskola is romba dőlne. Az viszont nem tetszett, amikor a boszorkányok majdnem megmérgezték a gyerekeket olyan méreggel, amitől többé soha nem lett volna kedvük a tanuláshoz és az olvasáshoz. Nekem a mű a világról és az emberekről azt tanította, hogy ne bízzak meg mindenkiben, mert lehet, hogy téged használnak fel a tudodon kívül valami rosszra. Légy mindig előrelátó és segíts másoknak szívesen.

Osztálytársaimnak és a velünk egykorúaknak ajánlom a könyvet, mert aki elolvassa, annak biztosan tetszeni fog.

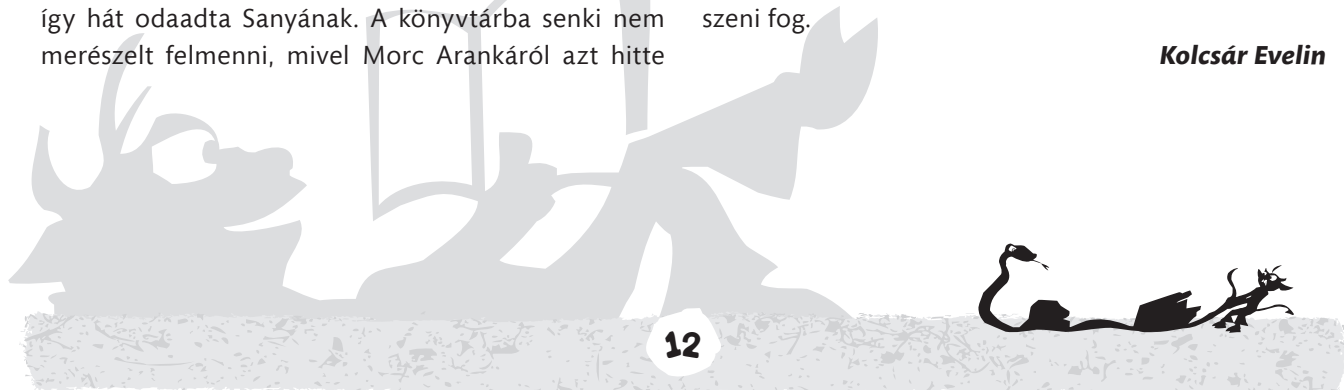
Kolcsár Evelin

kokról szólnak. Tíz éven felülieknek ajánlott. Ebben a könyvben mélyen elkalandozhatsz gondolataidban és a mesevilágban.

Egy kis rejtély a könyvből!

A könyv főszereplője egy tízéves fiúcska, a 4. d-ből, aki tehát általános iskolába jár. Szenvedélye az olvasás. Mindig nála van egy könyv, akárhol is van. Laci szeptember 1-jén együtt ment az ikrekkel az évnitóra. Akkor először nem vitt magával elviselhető könyvet, így felment a padlásra, és a könyvtárban kért egyet. Morc Aranka a *Pál utcai fiúkat* adta, amit a fiú már olvasott, így hát odaadta Sanyának. A könyvtárba senki nem merészelt felmenni, mivel Morc Arankáról azt hitte

RICK RIORDAN

A villanytolvaj

„Az emberek azt látják, amit látni akarnak.”

A *villanytolvaj* egy sorozat, a *Percy Jackson és az olimposziak* első része. A fő esemény benne az, hogy valaki ellopja Zeusz mestervillámát, amiből nagy vita kerekedik. Hádész, Zeusz és Poszeidón egymást gyanúsítják, az istenek pedig felkészülnek a háborúra. Percy ennek a viszálynak a közepébe csöppen. Megtudja magáról, hogy félisten, ráadásul őt is gyanúsítják. Ebben a káoszban csak barátjára számíthat. A kalandok során egyre közelebb jut az igazsághoz, ami nem épp az, amire számít.

A könyv a görög mitológiát eleveníti meg, az író lenyűgöző módon fonja egybe a régi kort a 21. század Amerikájával. Az események során istenek, szörnyek keresztezik az olvasó útját. Ezek mind tökéletesen illeszkednek a modern világba, hiszen például Medúza egészen hétköznapi módon szoborkereskedést vezet.

A történet izgalmas, pörgős, sosem lehet megunni, mindig meglep valami újjal. Az olvasó könnyen beleélheti magát az eseményekbe, együtt izgulhat a hősökkel veszélyes útjuk során.

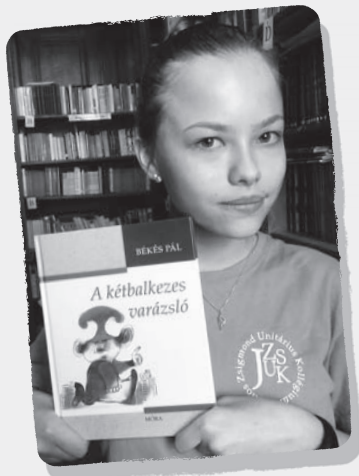
Percyvel minden fiatal azonosulni tud, hiszen ő is egy megszeppent, 12 éves srác, aki keresi a helyét a világban, próbálja megérteni azt, ami épp történik vele. Az összes szereplő nagyon valóságos, természetfeletti tulajdonságaik ellenére. Vannak jó és rossz vonásaik, gyengeségeik és erősségeik, mind egyikük a maga módján tökéletes.

Számomra a könyv elengedhetetlen élményt nyújtott, végig lélegzetvisszafojtva olvastam, hiszen sosem tudtam, hogy mi fog következni. Nekem nagyon tetszett, kihagyhatatlan könyvnek tartom. Csak ajánlani tudom fiúknak, lányoknak, könyvmolyoknak, olyanoknak is, akik még nem próbálkoztak hosszabb regénnyel. Főleg fiatalok számára lehet érdekes, de véleményem szerint idősebbek is jól járnak vele. A sorozat többi része is feledhetetlen.

Fekete Tekla

BÉKÉS PÁL

A kétbalkezes varázsló

„Igazi mese az, ami velem történik. Saját mesét akarok. Olyat, amiben benne lehet lakni.”

A *kétbalkezes varázsló* című művét nagy szeretettel és érdeklődéssel olvastam, ezért remélem, hogy másoknak is tetszeni fog majd.

Dongó, aki egyébként a kedvenc szereplőm, varázsiskolába jár, de már ott kiderül róla, hogy kétbalkezes. Akkor tudhatjátok meg,

hogyan miért kétbalkezes, ha elolvassátok a könyvet. Ennek ellenére diplomát szerez, és munkahelyet is talál. Megismerkedik egy lakóház ötödik emeletén lakó kislánnyal, aki mindig szomorú, és nagyon szereti a mesét. Együtt indulnak útnak, hogy megkeressék Bodor király lányát. Dongó a varázskönyvet is magával viszi, amiben rosszul működő

vagy alig-alig használható varázsigék vannak. Útjuk során sok érdekes szereplővel találkozunk, de nem árulom el sem kilétüket, sem szerepüket. Annyit mondok el, hogy kedves, jó figurákkal és durva, bajkeverő szereplőkkel egyaránt találkozunk.

Az én kedvencem Dongó, aki azért nőtt a szívemhez, mert nagyon jó humorú és mindig történik vele, körülötte valami. Szeretem a kalandvágyát, segítőkészségét és azt, hogy soha nem adja fel. Mindig talál újabb és újabb megoldásokat. Szorgalmas és optimista, és ezek mind olyan tulajdonságok, amelyek igen fontosak nem csak a mesében, hanem a való életben is.

Ajánlom *A kétbalkezes varázslót* minden gyermeknek és felnőttnek, mert sokat lehet belőle tanulni. Életreszóló segítséget nyújt, mert megmutatja, hogy mindig van megoldás, ha nem is gyorsan és egyszerűen. Az tetszett, hogy az összefogás, a barátság végül meghozza a kívánt eredményt. Előre lehet jutni durvaság és erőszak nélkül is. Jó segíteni, jó bízni önmagunkban, és jó, ha van kire számítani.

Albert Csenge

A gyulai végvári vitézek küzdelve

Kedves olvasók, ebben a hónapban a gyulai végvári vitézeinek kalandjával ismerkedünk meg.

A végvárak kialakítását a török veszedelem tette szükségessé. Olyan erődítmények voltak ezek, ahol állandóan katonai haderő állomásozott. Magyarország területének peremén láncolatot képeztek. Amikor a törökök hadjáratba kezdtek, vagy a török várak katonái portyázni indultak, hogy magyar rabokat hurcoljanak el, kifosszák a falvakat, a végvári katonák szálltak szembe velük. Olykor-olykor a magyar katonák is támadást kezdeményeztek. Szolgálatukért a katonák szerény hópénzt, zsoldot kaptak. Ezt a portyautakon, a csatákban szerzett zsákmány egészítette ki.

A gyulai vár az 1400-as évek elején épült fel. Egy ideig Mátyás király és leszármazottai kezén volt. Folyamatosan bővült és modernizálódott. 1560-ban Kerecsényi László lett a vár új kapitánya. Az ő kapitánysága idején került sor a legnagyobb támadásra. 1566-ban 30 ezer török fogta körül a várat. A város lakossága is bemenekült az épületbe. A kétezer várvédő 63 napig hősiesen állt helyt. Bizonyára emlékeztek az egri várvédők hősiességére; így kell elképzelnetek a Gyuláért folyó küzdelmet is. A víz és az élelem hiánya, a temetetlen holttestek miatt előállt járvány következtében Kerecsényi Lászlónak tárgyalást kellett kezdenie a török támadókkal, hogy sza-

bad elvonulást engedélyezzenek a túlélőknek. A törökök megszegették ígéretüket, az elvonulókat bántalmazták, kifosztották, a várkapitányt Nándorfehérváron (Belgrád) kivégezték.

A történet 1560 táján játszódik le. Kerecsényi László, a vár kapitánya elhanyagolja katonáit, akik zúgolódnak, mert hat hónapja nem kapták meg a hópénzt. Szolgáik éheznek, lovaiknak pedig csupán zabszalma jut. A katonák szószólója Hegedűs János. A kapitány nehezményezi a felelősségrevonást. Ironikusan katonái szemére veti:

Heában eszitek

Vég-Gyulában az királynak cipóját.

*Azt is bizony jó bizonytal tudjátok,
Vég-Gyulában törököt nem hoztatok,
Az karóban egy fejet sem töttetek.*

Beke Pál kezdeményezi, hogy portyáútra induljanak, s a törököktől zsákmányt szerezzenek. Százötven katona lelkesen útnak indult. Átkelnek a Tiszán. Amikor Kecskemét határában járnak, 500–600 főből álló török sereggel találkoznak össze. A túlerőt látva, Beke Pálnak inába száll a bátorsága, azt javasolja, hogy rejtőzzenek el. Hegedűs János azonban kineveti:

*Itt megvállik majd, az ki vitéz leszen,
Bátor szíve kinek helyén leszen,
Ha törökkel szemben-menése leszen!*

Beke Pál a megfutamodást hasznosnak tartja:

*Hol nem nyertem, onnét elébb állottam,
Soha én az futást nem szégyeltem,
Szemérem volt, de hasznos volt az nekem.*

A magyar katonák azonban Hegedűs János oldalára állnak, s szembefordulnak a török sereggel:

*Az törökök mind „Allát” kiáltának,
Az magyarok mind „Jézust” kiáltának.
Két fél öszve erősen roppanának,
Reggeltől fogva estveig vívának.*

Kerecsényi László várkapitány

Az egésznapos csatában mindkét sereg megfogyatkozik. A magyaroknak menekülniük kell. A törökök a nyomukban nyargalnak. A magyaroknak egy váratlan fordulat siet a segítségére. A távolban feltűnik egy hatalmas állatsorda, amit a törökök az esti szürkületben magyar mentőseregnek vélnek. Visszafordulnak, s fejvesztve menekülni kezdenek, s most már a magyar katonák üldözik és mészárolják le őket.

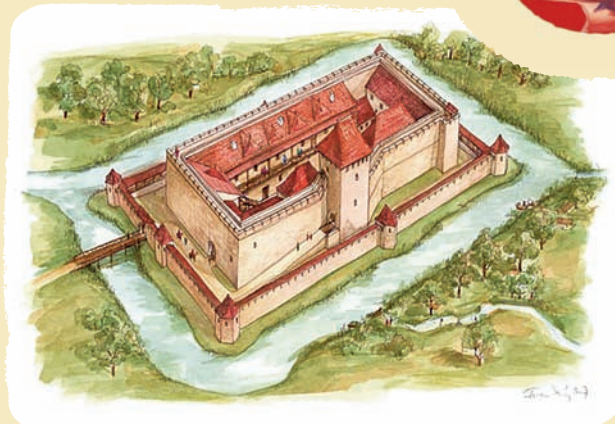
Beke Pál a rejtkehelyéről előbújik, s a harctéren Hegedűs Jánost keresi a sebesültek között:

*„Hol vagy mostan vitéz Hegedűs János,
Hol vagy mostan én édes atyámfia,
Élsz-e még ez világon vagy meghaltál?!”*

*Testek közül ottan megszólalt vala:
„Imhol vagyok én édes atyámfia,
Im még élek, de már csak alig vagyok.*

*Hála légyen az mennybéli Istennek,
Sok török közt hogy bennünket megtartott.”*

A harcokban mindkét csapat a felére apad. A törökök elmenekülnek, a magyar katonák pedig szekereket hoznak, összegyűjtik a sebesülteket és a halottakat, valamint a megölt törökök fejét. Néhány török rabot is magukkal hurcolnak. A várkapitány nagyon örül a gazdag prédának. Az áldozatokat méltósággal eltemetik:

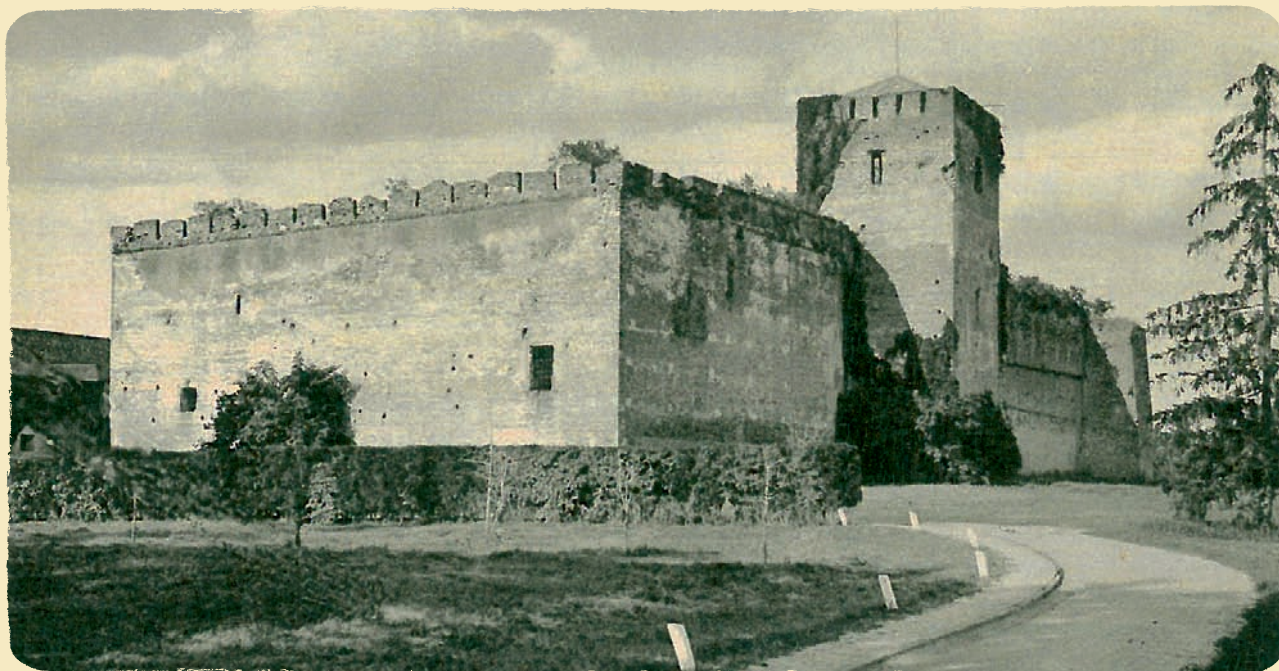

A gyulai vár alaprajza

*Magyar vitézeknek ő holt testeket,
Magyar módon szépen temették vala,
Kópiákat fejekhez ástak vala.*

*Sok török fejeket kiket elvittek vala,
Az karókat vélek megrakták vala.*

Az elbeszélő költemény 58 háromsoros strófából áll. Címe: *Cantio de militibus pulchra* (Szép ének a katonákról). A szerző nevét nem ismerjük. Mindenesetre tehetséges versíró. A történetet arányosan szerkesztette, az egyes helyzeteket szemléletesen jeleníti meg, nyelvezete élvezetes.

A gyulai vár a 20. század elején

Az idea a legfontosabb!

A Szín-téren:
Damien Hirst
botrányhős, az
„ötletművészet”
mestere

Vizuális művész, hírneves műgyűjtő, impresszárió, bár-filozófus, agitátor. A kortárs művészet angol fenegyereke 1965-ben született Bristolban, a leeds-i College of Artban, majd a londoni Goldsmith Collegeben tanult. Többek között azt is, hogyan álljon meg a saját lábán, miként legyen érzékeny, kreatív, de azt is, hogy az anyagias világban az üzlet is megkerülhetetlen tényező. Botrányhős, igaz, de felrázta az angol művészeti szcénát a Young British Art csoportosulással, a pályakezdők példaképként tekintenek rá, hiszen nagyon lenről kezdte, és felküzdötte magát a csúcsra. Most multimilliomos provokátor sztár, érzékkel hecceli a közönségét, a sajtót pedig harsány munkáival, életstílusával, és

tudatosan rombolja le a fogyasztók művészetéhez kapcsolódó illúzióit.

„Az emberek nem szeretik a kortárs művészetet, pedig minden művészet kortársként kezdi... Biztos vagyok abban, hogy már az őskorban is voltak emberek, akik úgy mentek be a másik barlangjába, hogy »tetszik a barlangod, csak ne lennének azok az ócskaságok a falán.«”

A halál és az élet kegyetlen viszonyát boncolgatja témáiban, nyersen, brutálisan. Halál, Test, Elmúlás, Rothadás, mindenféle finomkodás nélkül. Persze, tudjuk, az ehhez hozzáadott botrányok rekláértékével is számolni kell. Egyik legismertebb, legtöbbet reprodukált műve *Az isten szerelmére* – *For the Love of God* című munka, egy platinából kiöntött koponya, 8000 gyémánttal kirakva. Önmagában a gyémántok pottom 25 millió dollár összértékűek, egy ékszerész csoporttal készíttette ezeket, a teljes munka pedig kb. 50 millió fontba került. Egyébként nagyon sok munkát kiad, megrendel vagy asszisztensekkel végeztet el, nem

tagadja. Duchamp elve szerint halad, miszerint az idea a legfontosabb.

„Mindig imádtam a koponyákat. Valahogy szélsőséges vagyok, mindig azt keresem, milyen messze mehetek el, és hol a határ. A koponyák nagyon jók, most is ott vannak mindenhol, benne vannak mindenben. Logószerűvé váltak, mint halottak napján Mexikóban. Azon kezdtem gondolkodni, hogy is van ez Angliában vagy a nyugati világban – ami azt illeti, mi a koponyák megszállottjai vagyunk. De elkerüljük a halállal való szembesülést, így nagyon hátborzongatónak tűnik, hogy imádjuk és tiszteljük a koponya képét, sálakra rakjuk fel, mint Alexander McQueen. Több koponyát látsz Angliában, mint Mexikóban, míg szemmel láthatóan a mexikóiak járnak kéz a kézben a halállal, mi pedig a szőnyeg alá söpörjük...” (Rieder Gábor fordítása)

„... »a művészeti piac«? Élvezem. Nagyon. Sok embernek van vele problémája... Ha a művészet az életről szól, mármint amelyik kétségtelenül arról, és az emberek azt megveszik, pénzt

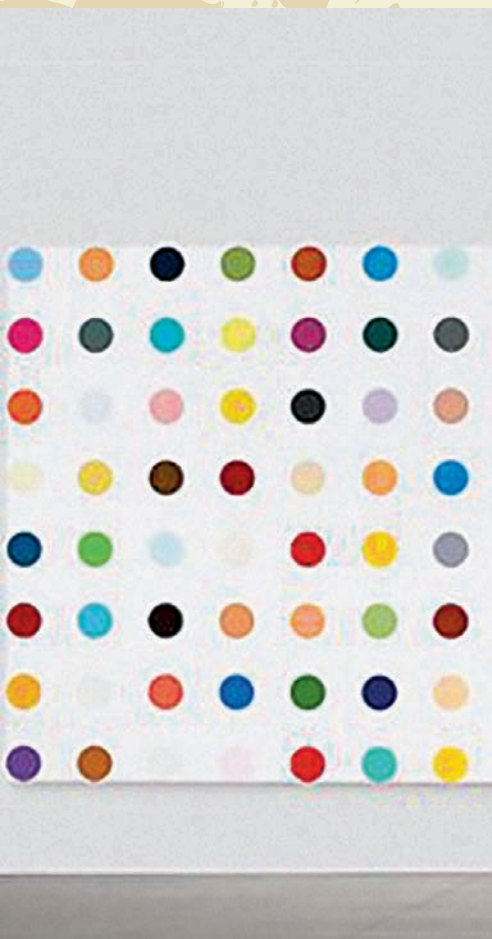

adnak érte, és így áruvá válik, és mégis sikerül művészetnek maradnia, azt nagyon izgalmasnak tartom.” (...)

331 darab festmény kiállítva. Érdekes, hogy ezek első darabjait saját kezűleg festette meg, aztán később már száz segéd dolgozott rajtuk. „Mindig is olyan festőnek éreztem magam, aki nem tud festeni, és mindig is szerettem a festménykészítésnek ezt a formális útját (...). Tetszik a kreált festő ideája.”

dernben öt hónapig látható blockbuster retrospektív kiállítása nagy tömegeket vonz majd, de műveinek nincs művészi tartalma, ezért értéktelenek mint műtárgyak. Következésképp értéktelenek

Csinált egy rakás menő dolgot is, például videoklipet a Blurnek vagy lemezborítót a Red Hot Chili Peppersnek. „Általában művészet hagyományos tárgykörén túl eső objektumokat, lényeket hoz kapcsolatba hagyományos képzőművészeti anyagokkal és bemutatási módokkal... Munkái ready-made elemek és címszavak egyszerű kollázsai... Műtárgyainak együttes formai és tartalmi minimalizmusa igen praktikus, logóyszerű emblematizmust tesz lehetővé, így biztosítva a lehető leggyakoribb médiajelenlétet: a munkák azonnal ütnek egyszerűségükkel és vulgaritásukkal, ezért gyorsan megjegyezhetők; könnyen reprodukálhatók a médiában és újrafelismerhetők.” (Szövényi Anikó)

A szakma, persze, megoszlik munkái tekintetében. A legtöbb írás ezekről negatív hangvételű.

„Bárki bármit meg tud csinálni – a legnehezebb eldönteni, hogy mit akar az ember tenni... az intellektusnak ehhez nincs köze.”

Egy másik ismert munkája a Pötty-sorozat – The Complete Spot Paintings 1986-2011. Ennek a bemutatása is jól ki volt találva: három kontinens nyolc városában, 11 Gagosian galériában

„Egyesek szerint Hirst nagy művész, mások szerint pocskék, ismét mások e két szélsőség között értékelik. A lényegyet senki nem látja közülük. Damien Hirst nem művész. Lehet, hogy a Tate Mo-

anyag értelemben is.” (Kommentár Julian Spalding műkritikus Szélfűvésztől – miért kell eladnia Önnek a birtokában lévő Damien Hirst-műveket, amíg még lehet című könyvéhez)

Kertjeink madárvendégei

A hím *sárgarigó* (aranyálítkó) párját hívó, szépséges dala városi kertekben is gyakran felhangzik, de „előadóját” nem könnyű megpillantani

A méhészmadárnak is nevezett *gyurgyalag*, Európa legszínompásabb madara, májustól szeptemberig a kertek magas fáin is megpihen

A monda szerint az utolsóként kifestett *tengelic* tollruhájára Isten valamennyi megmaradt festékét rákente

A narancssárga tollakkal borított begyű *vörösbegy* halk füttyel induló, erőteljes trillázással végződő éneke március végétől hangzik fel

A kékesszürke sapkát viselő, apró *erdei pinty* rendszeresen fészkel kertjeinkben, ahol a fák koronája védelmezi

Kedves énekesmadarunk, a *kerti rozsdafarkú*, hajnaltól napestig dalolgat rozsdavörös farkát rázogattva és szorgalmasan pusztítva a rovarokat

A párját ajándékkal bűvölő hím *meggyvágót* – gyümölcsérés idején kertjeink gyakori látogatóját – fekete torokfoltja különbözteti meg a tojótól

A hangutánzás mestere, a *szajkó* (népi nevén: mátyásmadár) telente húzódik be a gyümölcsösökbe, gyönyörű szárnytollai elsősorban repülés közben érvényesülnek

A gyümölcsfákat télen-nyáron kopogtató *nagy fakopáncs* (tarka harkály) hímet élénkpiros tollsapkája különbözteti meg párjától

Madarat tolláról

Az ókor isteneit gyakran ábrázolták madártollakkal (Maat istennő, az igazság és a rend megszemélyesítője az egyiptomi mitológiában)

Ketzalkóatl, a zöld tollakkal borított Tollaskigyó, a tudás és tanulás istene, az emberiség teremtője, egy azték kódexben

Indián törzsfőnök a rangot és hatalmat jelképező tollas fejdíszrel

Védelmeső és gyógyító égi ajándékok

A madarak repülésének csodája a legrégebb idők óta megbabonázta őseinket. A szárnyaló madarakat az istenek állatainak, küldötteinek vélték, a repülést lehetővé tevő tollaikat pedig az égi erők, a hatalom jelképének, bajtól, gonosztságtól védő talizmánoknak. Madártollakkal díszítették/díszítik a szibériai sámánok köpenyét és dobjait, hogy védelmezzék őket, amikor testüket elhagyva a felső világokba utaznak. Az amerikai indiánok hitvilágában a legszentebb jelképeknek számítottak, viselték ékszerként, amulettként, ruhára és fejdíszre erősítve, de használták gyógyításra, varázslásra is. A rangot jelképező indián

fejdíszeket elsősorban a törzsfőnökök viselték, de tollakkal jutalmazták a harcokban jeleskedőket is. Minél több toll díszítette fejkét. A talált tollakat égi ajándéknak tekintették – a fehéreket a barátság jelének, az élénk színűeket gyógyító erejűnek. Több észak-amerikai törzs tagjai a bölcseséget jelképező bagolytollakkal díszítették öltözködésüket, ami – a néphit szerint – a boszorkányok ellen is védelmet nyújtott.

Az angol hagyomány szerint a kert négy sarkába akasztott sastoll távol tartja a ködöt, a kontinensen a menyasszony csokrába rejtett madártollat hitték a jólét biztosítójának, a lábuk elé hullott és megőrzött tollat pedig a gonoszt távol tartónak.

Fából faragott tollakkal díszített kanadai indián totemoszlop

Ázsia egyes vidékein a harcosokat legyőzhetetlenné tevő, mágikus erő tulajdonítottak a hollók tollainak

A pávatoll, az örök hűség és a tartós kapcsolat szimbóluma, a hiedelem szerint a szemmel verés ellen is véd

Napjaink indián zenésze hagyományos öltözetben, a jellegzetes fejdíszrel

A párzás idején megnyúlt tollú, egy méternél is magasabb nászruhás hím szürke géme

A néha kertekben is fészkelő búbos banka szépséges bóbítájának köszönheti nevét

A hím hóbagoly tollruhája majdnem teljesen fehér, a tojóé sötéten mintázott, hogy költéskor belesimuljon a környezetbe

Színpompás és rejtőzködő madarak

A madarak tollzatának nemcsak a repülésben, testüknek a hidegtől, a megázástól való megvédésében, hőszigetelésében és fészkek kibélelésében van fontos szerepe, hanem az udvarlásban és a rejtőzködésben is. Úgy tűnik, a természet a hím madarakkal adakozóbb volt: tollazatuk pompázatosabb, hangjuk is megkapóbb a tojókénál. Tavasz idején feltűnő színű tollaikkal, hangos dalukkal kápráztatják el lehetséges párjukat, hogy génjeiket továbbadhassák a következő generációknak. A ragadozók számára így könnyebb zsákmányt jelentenek, de gyakran csak a legszebbek, legfeltűnőbbek nevelhetnek nyaranta utódokat. A fiókákat kiköltő tojók leg-

többje szürkés, barnás tollazatú, hogy a költés idején észrevétlenné váljon, valósággal beleolvadjon fészke környezetébe.

A tollazat színe és mintázata, esetenként a bóbíta vagy a színes nyakörv, nemcsak az egyes madárfajokra, hanem nemükre és életkorukra is jellemző (elég a hím pávák csodálatos farktollaira vagy a pelyhes fiókákra gondolnunk). A tollak száma is fajonként változik: a hattyúk tollainak száma meghaladhatja a huszonötet, míg az apró kolibriké ezer körül van. Tollazatukat évente legalább egyszer levedlik, az elhullatott tollak helyébe pedig újak nőnek.

Elsősorban a vándormadaraknál csoportot összetartó jelzés lehet a madarak szárnyán vagy farkán lévő, távolról is jól látható fehér vagy fekete csík.

A fajtársak felismerésére is szolgál a szarkák fekete tollruháját díszítő elegáns fehér sáv

Az idős fák kérgét utánozó tollruhát viselő erdei fülesbagoly jóformán észrevehetetlenül búvik meg a fák odvában

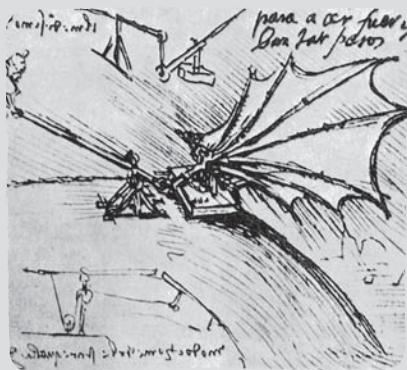

Az alpesi hófajd tollazata a fehér hó és a szürke sziklák, kövek színét utánozza

A fák kérgéhez hasonló tollazatú lappantyú a szemét is becsukja, nehogy csillogása elárulja rejtékelyét

Leonardo da Vinci csapkodó szárnyú repülő eszközeinek 1505-ben készített tervrajza

Sas szárnytollai, amelyek mintájára házaink tetőzete készül

Török zenész, süvegén rangjelző tolldísszel, a mohácsi csata idején

Madártollak mindennapjainkban

A madártoll régen párnák, paplanok töltetéül szolgált, volt nők és férfiak fejfedőinek, ruháinak dísze, készült belőle sál (tollboa), legyező, használták rangjelző szimbólumként, íróeszközként, sőt, fegyvertartozékként, a repülő nyílveesszőt irányban tartó tollként is.

A középkori csatákban a sisakot díszítő tollak a páncélos csapattársak felismerését segítették, de a daru-, kócsag-, strucc- vagy kakastollas tollforgók, tollbokréta a sisak vagy a süveg viselőjének rangját is jelképezték.

A madarak repüléséhez és siklásához szükséges felhajtóerőt a szárnyak evezőtollainak nagy felülete és alakja biztosítja, a repülés irányát a farkok

kormánytollainak helyzete határozza meg. A levegő meghódításának első eszközei, az ún. csapkodó szárnyú repülőgépek, a madárszárnyak mintájára készültek, és – végső soron madárszabadalomként – egymásra boruló tollakhoz hasonlóan fedik egymást házaink tetőcserepei is.

Az ókorban elsősorban nádból készített írótollak szerepét a 7. századtól fokozatosan átvették a könynyebben beszerezhető lúdtollak. A nagyon apró betűket a kódexeket író szerzetesek varjú- vagy hollótollal írták. Az írnokok a megszáritott evezőtollak végeit éles tollkással levágták, hegyét a modern töltőtollhegyekhez hasonlóan kissé behasították, és saját készítésű tintába mártogatva rótták pergamenre, papírra a betűket.

Hölgy tollas kalappal egy késő reneszánsz kori német festményen (1581)

Alig több mint száz évvel ezelőtt, 1900 körül viselt tollas kalapok

Az íráshoz még az 1800-as években is szükség volt lúdtollra, kalamárisra (tintatartóra) és itatósra

Lúdtollal és ecsettel író, rajzoló szerzetes egy középkori (12. századi) zsoltairoskönyv miniatúráján

Tollait a fark alatti mirigyek által termelt váladékkal vízhatlanító, tollászkodó daru

Tyűtollakból készített igazi tollseprű

A magyar természetvédelem címermadarát, a nemes kócsagot a 19. században a tollas kalapok viselésének divatja tizedelte meg

Tollforgató, kezében lúdtollal (Orlai Petrich Soma: Petőfi Sándor Debrecenben, 1844)

„Tollas” szavak

Nyelvünkben számos szó, kifejezés emlékeztet a madarak tollazatára.

Tollasbálba megy az alváshoz készülődő, mások eredményeivel, tulajdonával büszkélkedik a más *tollával* (*idegen tollakkal*) *ékeskedő*. Nem szakállt növeszt, hanem meggazdagodik a *megettollasodó*, és a *legénytoll* sem a hím madarak díszes farktolla, hanem a fiatalemberek alig serkedő bajusza, szakállja. *Tollászkodik* a lassan készülődő, *betokosodott* a szűk látókörű. A régi időkben takarításkor mindig előkerült nagyanyáink *tollseprűje*, és faluhelyen *tollfosztó* összejöveteleken tépkedték a tollat és a pelyhet a háziszárnyasok (elsősorban a ludak) tollainak száráról.

Zárakba illeszkedik a kulcsok *tolla*, vízbe merül az evezőké, és a fiatalok kedvelt sportja a *tollaslabda*.

Írótollaink őseré, a lúdtollra emlékeztető szavunk a *tollbamondás* (diktálás), amelynek során könnyen *tollhibát* (íráshibát) véthetünk, valamint a *tollvonás*, amivel hosszas viták, pereskedések lezárhatók. A nehezen fogalmazókat a *tollrágó* jelző illette, és *tollharcnak* nevezték a napilapokban, folyóiratokban folytatott éles hangú vitát, amelynek során a sajtóban megvádolt személy tollat ragadott. *Tollforgatóként* emlegetjük a jó tollú írókat, költőket, akik tollukkal keresik kenyerüket, *tollnok* (régiesen: tollvivő) volt az írással foglalkozó hivatalnok, és *bértollnok* a mai nyelvben is a pénzért bárki érdekeit kiszolgáló író, újságíró.

I. Lipót 17. századi német, magyar és cseh király, tollforgós (tollbokrétás) sisakban

A nyílveszők tolla eredetileg a röppályájukat stabilizáló, szimmetrikusan rögzített madártoll (pulyka-, ölyv- vagy sólyomtoll) volt

Tollfosztó kalácsa az 1950-es években

Az egypúpú fejek

Örömmel ültem be ismét az iskolapadba, újra németül tanulok. Egyszer csak azon kapom magam, hogy valakivel, valami megfoghatatlan ideológiával vitatkozom magamban. Mert már kiskorában ráfognak a gyermekre, hogy inkább humán vagy inkább reál beállítottságú. Hogy tudja, jó mérnökember lesz belőle vagy jó művészember. Aztán, mintegy kivételként, tanítják neki a számos sokoldalú zsenit, aki mindenhez, de legalábbis valami reál és humán dologhoz ugyanolyan jól értett. Most a lamentálgatás helyett megemlítem azokat, akik elsőre eszembe jutnak: Madách Imre ügyvéd és közgazdász létére az irodalomban vált nagygyá, Ligeti György híres zeneszerző lett, de a fizika legalább olyan szenvedéllyel ragadta magával és legalább annyira értett is hozzá, mint a zenéhez, hogy aztán Kós Károly csodálatosságát nem is tudom, melyik végéről kezdjem felsorolni.

Tizedikes koromban esett le egy kisebbfajta tantusz. Fájt. Egészségemre mutatott rá egy félkegyelmű társadalomban. Rájöttem annak az ellenkezőjére, amit bizonyos mutatók, statisztikák, felmérők és jegyek mentén belém sulykoltak, rájöttem arra, hogy kiváló matekos vagyok, nem rossz matekos, hogy imádom, legalább annyira, mint regényt olvasni, s felfedezni a viszonyokban rejlő dinamikákat, imádom, legalább annyira, mint kisgyermekkoromban, a keresztretjvényeket fejteni, legalább annyira, mint térképeket megtanulni, s aztán pontosan, mintha csak az agyam lefényképezte volna, rajzban visszaadni, legalább annyira, mint az idegen nyelvek nyelvtanát szétszedni és nyelvvé összerakni, legalább annyira, mint amekkora kalandot jelentett a biológia, amikor magamra, a saját testemre vonatkoztattam, s nem magoltam valami elvont szöveget, legalább annyira, mint a fizika jelenségeit megérteni, mint a kémia

alkímiáját. Azt mondta az akkori matektanárnőm, aki figyelemmel és szeretettel foglalkozott velem: kár, hogy nem korábban fedeztem fel magamban ezt a matematika iránti szeretetet, mert lehettem volna egy nagyon jó matekos. Keserúséget éreztem, és csalódást. Hiszen addig folyton, mindenkitől azt hallottam, hogy én inkább humán beállítottságú vagyok.

Azóta minden folyamatosan visszaigazolja, hogy teljes, egész emberek vagyunk, ha ez nem így lenne, akkor a fejformánk is teljesen más lenne, egyeseknek a jobb, másoknak a bal fele lenne behorpadva, a másik pedig jól kidudorodva. De két agyféltekénk van, és sok páros szervünk, testrészünk. És nem állítanak minket be sehová, csak a középpontba, ahonnan a skatulyákhoz és a

könnyű manipuláláshoz szokott társadalom mindenáron ki akar billenteni. Amit ma a világ ajnároz, az a racionális elme: ha a gyermek reál beállítottságú, könnyebben boldogul, örülnek a szülők. Ha humán beállítottságú, lúzer lesz, aggodnak a szülők. Erősítsd magadban mindkettőt, fedezd fel magadnak mindkét oldalad, mert a két feledtől vagy egész. Ha nem megy a matematika, keresztretjvényezz, oldj logikai feladatokat, legózz, mérj bútorokat, végezz bármit, ami segít megtalálni a matematika analóg megfelelőit, és azt erősítsd magadban. Ha nem

megy a költészet, hallgass zenét, ha jó matekos vagy, biztosan szereted a zenét is, rajzolj szabadon, hallgass meg másokat, ússz, az úszás örömeért, keresd meg a humán oldalad számtalan varázsát, és azokat erősítsd. Ahányszor kibillensz az egyensúlyból, hallgass a szívedre, a szív energetikai központja pontosan középen van, a jobb és a bal, a fent és a lent között. Innen ismét odakapcsolódhatsz, ahol mindig egész, teljes vagy, amin keresztül árad rád a kegyelem.

Békés barangolás a Gyilkos-tónál

Száznyolcvan évvel ezelőtt történt. A hosszú esőzések hatására a hegy oldalán felgyűlt, agyagos törmelék a völgybe zúdult. Ott a Cohárd lábának nekiütközve megállt, és elzárta több patak folyását. A Cohárd-, a Juh-, a Likas-, a Lóhavas- és a Vereskő patakok együtt kezdték létrehozni a tavat, amit egy darabig Veres tónak, ma pedig Gyilkos-tónak neveznek.

Persze, létezik más „elképzelés” is a tó kialakulását illetően. Eszerint a Nagy-Cohárd barlangjában tanyázó rabló a ditrói vásárból elrabolt egy szépséges lányt, akit fogva tartott, de a lány könyörgésére megnyílt a barlang, és a lány megmenekült. A feldühödött rabló dorongjával a sziklára csapott, amitől a hegy összeomlott, maga alá temetve a rabló mellett a völgyben legelésző juhokat, a rájuk vigyázó pásztorokkal együtt. Vérük pirosra festette a tó vizét.

Van, aki szerint az 1838-as, januári földrengés hatására következett be a földindulás, hegyomlás.

Bárhogy is történt, a táj mai képe nagyon szép, megragadó. A tó partján sétálni, a tóba ömlő patakok völgyébe bemerészkedni, sziklákra felkapaszkodni, megmászni az 1345 méter magas Kis-Cohárdot, mind felejthetetlen élményt jelentenek. És mindez a Békási-szoros hatalmas, merőleges sziklafalaitól körbezárva. Elő hát a hátizsákot, túrabakancsot! Jó túrázást!

A szerző felvételei

Mert a Napba nézni nem is olyan veszélyes

Pár napja több mint hat órán keresztül volt nyár, én meg több mint négy percen át bámultam a Napba. Arra gondoltam, túladagolom a D-vitamint, és így hirtelen feltöltődöm energiával. Az eredmény az lett, hogy estére kiültek arcomra a szeplőim, és fél óráig ufószerű jelenéseket láttam. Arany köröket, amelyek kergették egymást, de soha nem érték utol az előzőt; persze, azért nagy élmény volt így is.

Este – úgy szeplősen – eltekertem az egyik kedvenc koncerthelyszínemre a városban, és beültem a **Sun Ra Arkestra** koncertjére. Mivel véletlenül nem léteznek, így a napenergiába vetett hitem nyertem vissza, miközben a Sun (Nap) Ra (a Nap istene az egyiptomi mitológiában) „orkesztrát” néztem, hallgattam.

A zenekart alapító, alabamai születésű Herman Blount (1914–1993) önmagát hívta Sun Rának, meggyőződése volt, hogy a Szaturnusz bolygóról érkezett a Földre, hogy a zenén keresztül, prófétaként békét hirdessen. Meredek és szürreális hite, az, hogy földönkívülinek vallotta magát, nem ijesztette el mellőle azokat, akik hittek a zenéjében. A zeneszerző, zongorista gyakran játszott szintetizátoron is, leginkább avantgarde, free dzsessz, swing, bebop stílus keverékének nevezhető a zenéje. Számomra leginkább intenzív öröme volt, amit hallottam.

A big band az ötvenes évek elején kezdett missziójába, hogy örülten precíz, ugyanakkor érezhetően spontán és improvizatív zenéjükkel hirdessék a békét. Sun Ra 1993-ban elhunyt, de az „orkesztra” megmaradt az ő szellemében. 1999 óta Marshall Allen szaxofonos irányítja az együttest, most, kilencvenkét éves korában látva őt, arra gondoltam, talán én is ilyen szenvedéllyel teli és energikus leszek majd, hat-hét évtized múltán. Legalábbis remélem.

A felállás négy szaxofon, egy trombita, egy harsona, egy dob, egy conga, egy zongora, két vokalista, egy gi-

tár, egy nagybőgő. Színes és csillogó, flitterekkel dekorált, nagy feltűnést keltő, már-már csiricsáré jelmezekben, földönkívüliekként lepték el a színpadot. Marshall határozottan és könnyedén, minimális kommunikációval irányította az együttest. A zenészek mindegyike bőven tapasztalt már mindenféle közönséget, így nem esett nehezükre kapcsolatot kiépíteni velünk sem. Voltak pillanatok, amikor úgy éreztem, nincsenek is zenészek a teremben, annyira önmagukba fordulva engedték át magukat a zene élvezetének és játszásának. A következő momentumban meg köztünk táncoltak, és afroütemre vonult végig a fűvösszekció a közönségen.

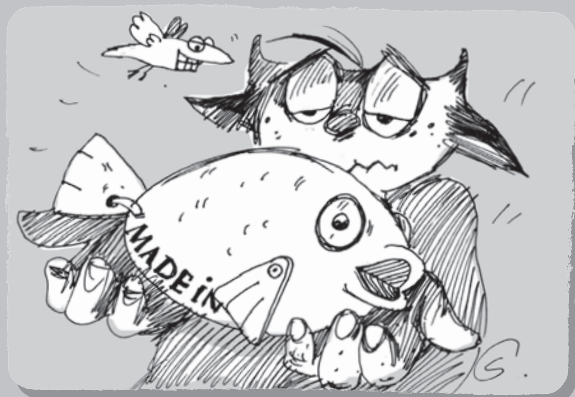
A koncert második felére elérték azt, hogy úgy bámultam rájuk, mint istenekre, akik pontosan tudják, mit csinálnak. Aztán a koncert után néztem, ahogyan lemezeket és Sun Ra Arkestra pólókat dedikálnak, számomra néhol nehezen követhető New York-i akcentussal mesélnek a turné nehézségeiről. Már nem voltam biztos abban, hogy a jelmezek nélkül ugyanazokat a zenészeket látom-e, mint a koncert alatt. Ám a tekintetük felismerhetővé tette őket, a másfél órás közös zenélés és a tudat, hogy ott, akkor nézők és zenészek megosztottunk egy élő és megismételhetetlen élményt. Valószínűnek tartom, hogy a kilencvenkét éves Marshall Allent nem lesz alkalmam többé élőben látni, így miután mosolyogva elköszönt, én is mosolyogva néztem végig, ahogyan kiballag az épületből, hogy elfoglalja szállását a hotelben.

A koncert alatt már gondolkodtam azon, hogy melyik dalukat fogom ajánlani nektek. Tehát: Sun Ra Arkestra – *Space in the Place*. Én továbbra is megmaradok a Nap szeretetében, és kiülök a teraszra egy limonádéval, hogy a D-vitamin a csontjaimig hatoljon.

Aranyhallatlan

Csillag István rajzai

Cimbi naplója

Szijasztok!

Nem volt időm válaszolni mostanában a sok levelekre, de azért köszönöm, hogy szoltatok hogy a gépen be lehet állítani a hejesírás szabájozót. Ez ténleg nagyon hasznos lehet azoknak akik nem tudtak öthat-év alatt megtanulni hejesen írni a ziskolában. Na de akinek nem inge ne vegye magára, mett asztán evés közben jön meg a postás.

Kicsit elkéstem a levélírással met az történt hogy a kosárlabda fejbe ütöt tornaorán. A tanárnéni is velünk kosarazot, ojan bicepsze van mindha egy fél házikenyér lenne beoperálva a karjába a domboru felével felfele, s amikor a labdát felém dobtá nem tudtam elkapni s elkapot. A labda. Leestem s elkábultam. Csillagokat látam, de este volt, tehát láthatam. S szédültem is egy darabig. Szerencsére csont nem töröt s más bajom nem let.

Na de inkább mesélek az iskoláról valamit.

Képzéjétek a kosárlabda fejbe ütöt tornaorán. A tanárnéni is velünk kosarazot smikor a labdát felém dopta nem tudtam elkapni s elkapot. A labda. Leestem s elkábultam s csillagokat látam met este volt, s szédültem. Szerencsére nem let komojabb bajom. Ez persze nem csoda met a tanárninének ojan a bicepsze mintha egy fél kenyér volna beoperálva a kezibe. A domboru felével.

A tegnap ismét megjártam a zigazgatoságot. Lassan töbet járok a zigazgato irodába mint a zigazgato. Az történt, hogy elkéstem az első 4 órától. Nem az én hibámból! Akartam reggel apucival vásárolni az emeletes üzletbe és elvették a vilanyt, megált a mozgólépcső. Ott áltunk 4 órát, akkor indult el újra. Szerencse apuci is velem volt, így végül nem lett baj, apuci tanusította hogy elveték a vilanyt s nem indult a mozgólépcső. A zoszi is megértően bológatott.

Végezetül még leírok egy történetet ami velem történt a héten. Kébjeljétek, tornaorán fejbeütöt a kosárlabda. A tanárnéni is velünk játszot s nekem dobtá. Nem tudtam elkapni s elkapta a fejemet. A labda. Leestem s elkábultam, csillagokat is látam. S szédültem is egy darabig, de szerencsére teljesen rendbejöttem, nincsen semi bajom.

Lassan befejezem a levelem, sajnos, arra már nincs időm, hogy elmeséljem, mi történt tornaorán, de majd következő levelemben.

Adig is éjjen a csengő, éjjen a hoszú szünet!

Volt élet a számítógép előtt?

Nehéz elképzelni, milyen is lehetett, amikor okostelefon, tábla- vagy számítógép nélkül kellett a gyermekeknek eltölteni szabadidejüket. De vajon hogyan „élték túl”

szüleitek, nagy- és dédszüleitek a gyermekkorukat, hogyan szórakoztatták magukat, mivel játszottak?

**Játszótér helyett
- gyermeki
találékonyság
Manchesterből
(1946)**

**Golyógorgetés
egy londoni
utcán (1938)**

Kutyaitatás

**Kislány táncol
plüssmedvéje
előtt 1961-ben
Párizsban**

Libikókázás egy northamptonshire-i játszótéren

**Pattogás a londoni
utcákon**

Artistapalánták 1954-ből

Indiántámadás
London utcáin
1954-ben

Kézenállás
a londoni
Southam
Streeten
(1956)

Golyózás
egy Missouri
állambeli
kisvárosban
(1940-es évek)

Fiúharc

Tánc egy New York-i utca
közepén (1964)

Lépcsőszánkózás a portugáliai
Portóban

A legjobb játékot mindig
a pocsolyában keresd
(Glasgow, 1960-as évek)

Horgászat
a londoni
Victoria Parkban
(1953)

Papírhajókat
úsztatnak Párizs egyik
utcáján az 1950-es
években

Átlókban a megfejtés

A rejtvényhez csak vízszintes meghatározások tartoznak, írjátok be az ezeknek megfelelő szavakat a hálóba. Ha jól dolgoztatok, a két átló sötétített négyzeteiben egy magyar ifjúsági író neve a végső megfejtés.

Meghatározások:

1. „Csípős” növény.
2. Teker.
3. Lyukas fog jelzője.
4. Lovat vasal.
5. Mesés, hihetetlenül szép.
6. Vízrel való ellátás.

1					
2					
3					
4					
5					
6					

Mi van középen?

A rejtvényhez csak vízszintes meghatározások tartoznak, írjátok be az ezeknek megfelelő szavakat a hálóba. Ha jól dolgoztatok, és a középső két sötétített oszlop betűit felülről lefelé, soronként összeolvassátok, egy híres festmény címe a végső megoldás.

Meghatározások:

1. Vízben kitisztító.
2. Katonai rangfokozat, Örkény István Tóték című művében is szerepel.
3. Iskolai táblára jegyző.
4. Ruhasimító eszköz.

1					
2					
3					
4					

Törtvonalban

A rejtvényhez csak vízszintes meghatározások tartoznak, írjátok be az ezeknek megfelelő szavakat a hálóba. Ha jól dolgoztatok, akkor a sötétített négyzetekbe kerülő betűket felülről lefelé összeolvasva egy kedves regényhős neve alakul ki végső megfejtésként.

Meghatározások:

1. Hideg ellentéte.
2. Kölcsönben felvett-adott pénzösszeg.
3. Ruca.
4. Asztalra abroszt tesz.
5. Fekete égéstermék.
6. Don Quijote is ez volt.
7. Mesebeli macska, aki király.
8. Így hívják az egyidős testvéreket, de csillagkép is.
9. 2000 évvel ezelőtti.

1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					

Mi van középen?

A rejtvényhez csak vízszintes meghatározások tartoznak. Írjátok be az ezeknek megfelelő szavakat a hálóba, ha jól dolgoztatok, s a középső két sötétített oszlop betűit felülről lefelé, soronként összeolvassátok, egy gyermekjáték megnevezése, most népszerű vetélkedő neve a végső megoldás.

Meghatározások:

1. Áruba bocsájtás.
2. Játékos, vicces.
3. Lisztből készülő ragasztó.
4. Repülő.
5. Néha-néha.
6. Gabona betakarítása.
7. Arany János versében két apródja volt.
8. Vulkan része.

1													
2													
3													
4													
5													
6													
7													
8													

	Hangsor	Magyar énekes	Argon vegyjele	Kopasz	A költő gyermekvers kötet	Ház közepe!	Rom szélei!	Híres	Tübbe tevés	Sporttrikó	Származik	Legmagasabb szintű az árvíz	Sci-fi könyvek masinája
A költő szülővárosa													
Hajnali						Meggyökerezik							
Pénzbeli ellenérték			Szűk nyílás			Szintén ne	Irányító személy						
Szemmel érzékel			A múlt idő jele	... mond, elutasít			Bajból kiségit			Állat-tetem			
Ókori				Római egyes		Zuhanás						Szép, a közepén!	
						Szerbiai város (NIS)						Részesül valamiből	
				Angol Anna				Számos					Portugál autójel
				Szópárbaj				Amely személyt		Tesz			Női név rövid alakja
				Szintén						Izomkötő			A költő gyermekvers kötet
				Liter									
						A legnépesebb ország							Tantál vegyjele
						Egyik helyre sem							Kézzel jelez
Erdélyi magyar költő, született 1959-ben			Európai nép	Álmos ember teszi					Hasad a tó jege				
				Érem szélei!					Olasz író volt				
Kálium vegyjele		Maros megyei város						Cselgáncs fokozat					Kerek betű
		Nagy fadoboz						Labdajáték					Tamási személyneve
Nehéz fém					Holland város					Száját nagyra nyit			
					Kiló					Szén vegyjele			
A határon fizetik					Nehezék a gémeskúton							Tetejére	
					1500, római számmal							Személyes névmás	
Az első férfi					Cserél					Tengeri halfajta			
					Sugár jele					Óra közepe!			
	CS												

**A szék kórháza
Sepsiszentgyörgyön**

Orbán Balázs, 1864

Fekete Zsolt, 2009

**A parajdi sóaknák A Tordai-hasadék
nyugati torkolata**

Orbán Balázs, 1864

Fekete Zsolt, 2004

FEKETE ZSOLT: **Az idő fényképe** – Orbán Balázs és Veress Ferenc nyomán,
Méry Ratio Kiadó, 2010

Orbán Balázs fotográfiái a Román Állami Levéltár Maros megyei fiókjában találhatóak.

